

Tilaajavastuuta ulkopuolista työvoimaa käyttävälle

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Johdanto

Harmaasta taloudesta ja epäterveestä kilpailusta yrityksille aiheutuvia haittavaikutuksia voidaan torjua monin keinoin. Tilaajan selvitysvastuusta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annettua lakia (1233/2006, tilaajavastuulaki) sovelletaan tilanteissa, joissa käytetään työvoiman vuokrausta ja alihankintaa. Työn tilaajalla on velvollisuus selvittää sopimuskumppaninsa valmiuksia hoitaa lainmukaisia velvoitteitaan. Samalla varmistetaan, että alihankkijat ja työvoimaa vuokralle antavat yritykset noudattavat työnantajavelvoitteitaan. Asetetut velvoitteet tähtäävät siten myös alihankkijoiden ja vuokrattujen työntekijöiden työsuhteen vähimmäisehtojen toteutumiseen.

1 Mikä tai kuka on tilaaja

Tilaaja on elinkeinonharjoittaja, joka käyttää vuokrattuja työntekijöitä tai alihankintasopimukseen perustuvaa työvoimaa.

Tilaajalla tarkoitetaan kaikkia elinkeinonharjoittajia, jotka ovat velvollisia tekemään kaupparekisterilain mukaisen perusilmoituksen elinkeinotoimintansa aloittamisesta. Tällaisia ovat mm. avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, asunto-osakeyhtiö, keskinäinen vakuutusyhtiö, osuuskunta, säästöpankki, valtion liikelaitos, aatteellinen yhdistys ja säätiö sekä yksityinen elinkeinonharjoittaja, jolla on elinkeinotoiminnan harjoittamista varten pysyvä toimipaikka tai palveluksessa vähintään yksi työntekijä. Tilaajana voi olla myös ulkomainen säätiö tai yhteisö, joka perustaa Suomeen sivuliikkeen tai eurooppayhtiön.

Valtio, kunta, kuntayhtymä, seurakunta ja muut julkisoikeudelliset yhteisöt ovat myös tilaajia. Tilaaja voi olla myös ulkomainen vastaava yritys, kun se toimii Suomessa. Tilaajavastuulaki ei pääsääntöisesti koske maatalouden ja kalastuksen elinkeinonharjoittajia eikä kotitalouksia.

2 Milloin lakia sovelletaan

Lakia sovelletaan Suomessa tehtävään työhön. Lisäksi sitä sovelletaan Suomen lipun alla olevassa aluksessa tehtävään työhön silloinkin, kun alus ei ole Suomen aluevesillä, jos työntekijä seuraa alusta.

Lakia sovelletaan tilaajaan, joka käyttää vuokratyöntekijöitä. Vuokratyöntekijällä tarkoitetaan työntekijää, joka on tehnyt työsopimuksen sellaisen työnantajan kanssa, joka on siirtänyt työntekijän tämän suostumuksen mukaisesti toisen työnantajan käyttöön. Vuokratyöntekijän työnantaja voi toimia joko Suomessa tai ulkomailla.

Lakia sovelletaan tilaajaan tietyissä *alihankintasopimukseen perustuvissa työtilanteissa* edellyttäen, että

- Tilaajalla ja tämän sopimuspuolella on alihankintasopimus sovitusta työn tuloksesta vastiketta vastaan.
- Tilaajalle työskentelee alihankintasopimuksen tehneen sopimuspuolen palveluksessa olevia työntekijöitä. Vaikka tilaajan ei tarvitse olla työnantaja, hänen kanssaan alihankintasopimuksen tehneen toisen sopimuspuolen edellytetään olevan työnantaja.
- Työtä tehdään tilaajan työtiloissa tai työkohteessa. Tilaajan työtiloissa työskentelee normaalisti myös tilaajan omia työntekijöitä. Sellainen alihankintatyö, jolla tuotetaan alihankintasopimuksen tehneen työnantajan omissa tiloissa erillisiä osia tai materiaaleja taikka ohjelmia tilaajan tiloissa edelleen koottavaksi tai jalostettavaksi, ei kuulu lain soveltamisen piiriin. Tilaajan työkohteeseen voi kuitenkin sijaita muuallakin kuin hänen tiloissaan. Tällaisia työkohteita on rakentamisessa, liikenne- ja kuljetusaloilla sekä sellaisissa palveluissa, joita tuotetaan palvelujen ostajan tai käyttäjän tiloissa.
- Alihankintasopimuksen perusteella suoritettavat työtehtävät liittyvät tilaajan toiminnassa tavanomaisesti suoritettaviin työtehtäviin. Tämän vuoksi lain soveltamisen ulkopuolelle jäävät sellaiset tehtävät, kuten asianajo-, koulutus-, mainostoimisto- ja pitopalve-

lujen alihankinta, elleivät yritykset itse toimi näillä aloilla. Työpaikkaruokailu-, työterveyshuolto- ja vartiointipalvelut eivät myöskään yleensä liity niiden tilaajien omaan toimialaan. Sen sijaan siivoustehtävien sekä yleensä myös laitteiden ja tilojen huolto- ja kunnossapitotehtävien voidaan katsoa liittyvän tilaajayrityksessä tavanomaisesti suoritettaviin tehtäviin.

Laki koskee kaikkea rakentamistoimintaa. Rakentamistoiminta kattaa talonrakentamisen lisäksi muun muassa huolto-, korjaus- sekä maa- ja vesirakentamisen. Rakentamistoiminnassa lakia sovelletaan kaikkiin työsuorituksen tilaajiin, jotka toimivat yhteisellä työpaikalla. Rakentamistoiminnassa lakia sovelletaan myös työsuorituksen sisältävän kokonaisuuden tilaajana toimiviin kaikkiin tilaajiin riippumatta siitä, onko sopimuspuoli työnantaja vai ei.

Pienehköt alihankintasopimukset ja vuokratyön käyttöä koskevat sopimukset on jätetty lain soveltamisen ulkopuolelle säätämällä raja-arvot.

Lakia ei sovelleta:

- Jos työntekijän tai työntekijöiden vuokratyö kestää yhteensä enintään 10 työpäivää.
- Jos alihankintasopimuksen vastikkeen arvo ilman arvonlisäveroa on alle 9 000 euroa.

Selvitysvelvollisuutta ei voi kiertää pilkkomalla sopimuksia raja-arvot alittaviin osiin. Työn katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos tilaajalle tehty työ tai tulos muodostuu peräkkäisistä, keskeytymättöminä tai vain lyhytaikaisin keskeytyksin jatkuneista määräaikaisista sopimuksista.

3 Tilaaajan selvitysvelvollisuuden sisältö

Tilaaajan selvitysvelvollisuuden tarkoituksena on antaa tilaajalle mahdollisimman oikeat tiedot siitä, onko sopimuspuoli luotettava ja onko sen tarkoitus toimia lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Tilaaajan on hankittava laissa mainitut tiedot ennen sopimuksen tekemistä. Vuokratyöntekijän työnantajalla ja alihankintasopimuksen toisella sopimuspuolella on velvollisuus antaa ne tilaajalle. Jos tilaaja hankkii tiedot vasta myöhemmin, selvitysvelvollisuus on laiminlyöty, ellei sopimuksessa ole purkavaa ehtoa siltä varalta, että tilaaja ei olisi tietojen perusteella tehnyt sopimusta. Tiedot ja selvitykset voidaan antaa myös kopioina tai tilaaja voi ottaa niistä kopiot.

Selvitysvelvollisuus koskee seuraavia asioita:

- Sitä, onko yritys merkitty ennakkoperintälain mukaiseen ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin ja arvonlisäverolain mukaiseen arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.
- Kaupparekisteriotetta tai kaupparekisteristä saatua otetta vastavia tietoja, joista käy ilmi yrityksen rekisteriin merkitsemisaika, toimiala, hallitus, muu johto, nimenkirjoittajat, tilintarkastajat, vastuuhenkilöiden henkilötiedot sekä se, onko viimeisimmät tilinpäätösasiakirjat toimitettu lainmukaisesti rekisteriviranomaiselle.
- Selvitystä siitä, ettei yrityksellä ole julkisessa verovelkarekisterissä olevaa verovelkaa tai viranomaisen antama selvitys verovelan määrästä.
- Todistuksia työntekijöiden eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että eräänntyneitä eläkemaksuja koskeva maksusopimus on tehty. Eläkelaitokset antavat asiakkaalleen näitä todistuksia. Työntekijöiden

kannalta työeläkemaksujen suorittaminen on keskeinen osoitus työnantajan kyvystä ja tahdosta hoitaa työhön liittyvät velvoitteensa, kuten sosiaaliturvamaksut. Jos yrityksellä on tarkoitus hoitaa maksut, se voi osoittaa tarkoituksensa tekemällä maksusopimuksen, jota se myös noudattaa.

- Selvitystä työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista. Sovellettava työehtosopimus voi olla joko työnantajaa sitova työehtosopimus, yleissitova työehtosopimus tai muu työehtosopimus, jota työnantaja käytännössä soveltaa. Selvitys keskeisistä työehdoista kattaa esimerkiksi työntekijän pääasialliset työtehtävät, palkanmaksukauden, säännöllisen työajan, vuosiloman määräytymisen ja irtisanomisajan. Palkkatietojen osalta riittää selvitys siitä, miten palkka ja sen osat määräytyvät. Tarkoituksena ei ole, että henkilökohtaiset palkkatiedot kävisivät ilmi tilaajalle.
- Selvitystä työterveyshuollon järjestämisestä. Selvitysvelvollisuus voidaan täyttää esittämällä tilaajalle työterveyshuoltosopimus. Selvitykseksi riittää myös sopimuspuolen itse laatima kirjallinen selvitys, josta ilmenee lakisääteisen työterveyshuollon järjestäminen. Tällöin selvityksestä tulee ilmetä vähintään se, missä työntekijöiden työterveyshuolto on sovittu järjestettävän. Silloin, kun sopimuspuolella ei sopimusta tehtäessä ole vielä velvollisuutta järjestää työterveyshuoltoa, on tilaajalle annettava selvitys siitä, miten sopimuspuoli aikoo järjestää työntekijöiden työterveyshuollon.
- Todistusta tapaturmavakuutuksen ottamisesta. Tapaturmavakuutuslain mukaan työnantajan velvollisuutena on ottaa tapaturmavakuutus työsuhteessa oleville työntekijöilleen. Tilaaajan on rakentamistoiminnassa hankittava tieto siitä, että sopimuspuolella on voimassa oleva vakuutus työntekijöille. Vakuutusyhtiöt antavat todistuksia vakuutuksista ja niiden sisällöstä.

Ulkomaisen sopimuspuolen on annettava tilaajalle edellä mainittuja selvityksiä ja todistuksia vastaavat tiedot tilaajalle ymmärrettävällä tavalla. Selvitysvelvollisuus on ulkomaiden lainsäädäntö huomioon ottaen yhtä laaja kuin Suomessa toimivalla yrityksellä. Selvitettäviä

tietoja ovat ensisijaisesti yrityksen sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen rekisteriote tai esimerkiksi valaehtoinen ilmoitus tai todistus elinkeinonharjoittamisesta.

Jos ulkomaisen yrityksen sijaintivaltiossa ei ole saatavissa esimerkiksi verovelkatodistukseen verrattavia luotettavia tietoja tai jos yrityksellä ei ole velvollisuutta eläkevakuuttaa työntekijänsä, yrityksen on annettava tästä tilaajalle luotettava selvitys. Vastaavasti ulkomaisen yrityksen sosiaaliturvan hoitoon liittyvät tiedot on esitettävä jollakin yleisesti hyväksytyllä tavalla, kuten selvityksellä yrityksen ottamista vakuutuksista.

Jos edellä mainittuja selvityksiä ei voida toimittaa niiden puuttumisen vuoksi, tilaajalla on oikeus hyväksyä ja sopimuspuolella on oikeus toimittaa selvitys jollakin muulla tavalla, jota voidaan yleisesti pitää riittävänä.

Ulkomaisen sopimuspuolen on lisäksi toimitettava tiedot ennakkoperintärekisteristä, työnantajarekisteristä ja arvonlisäverovelvollisten rekisteristä sekä edellä kuvatut verovelkaa koskevat tiedot, jos sopimuspuolella on suomalainen Y-tunnus.

Jos ulkomainen sopimuspuoli lähettää Suomeen työhön lähetettyjä työntekijöitä, tilaaajan on selvitettävä työntekijöiden sosiaaliturvan määräytyminen viimeistään ennen sopimuksen mukaisen työn aloittamista. Jos kyse on EU:n tai ETA:n jäsenvaltiosta, selvitysvelvollisuus voidaan toteuttaa pyytämällä ulkomaiselta työvoimaa vuokraavalta työnantajalta A1- tai E101-todistus. Tilaaajan on sopimusta tehdessään edellytettävä, että sopimuspuoli toimittaa sopimuksen mukaisen työn aloittamisen jälkeen lähetettyjen, lähetettyjen työntekijöiden osalta todistukset työntekijöiden sosiaaliturvan määräytymisestä ennen kuin nämä aloittavat työn teon.

- **Rakentamistoiminnassa tilaajalla on jatkuva velvollisuus varmistua työntekijöiden sosiaaliturvan määräytymisestä.**

Lähetetyistä työntekijöistä annetussa laissa (1146/1999) säädetään tilaajan ja sopimuspuolen velvoitteista silloin, kun toiseen valtioon sijoittautunut yritys lähettää Suomeen työntekijöitä.

Tilaaajalla on oikeus hyväksyä myös muu kuin viranomaisen antama selvitys, jos sen on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä. Tällaisia ovat esimerkiksi tilaajavastuu.fi ja ePortti -internetpalvelut ja Suomen Asiakastieto Oy sekä Rakentamisen Laatu RALA ry.

Selvityksiä ei tarvitse pyytää luottamuksen perustuessa siihen, että

- Sopimuspuoli on valtio, kunta, kuntayhtymä, seurakunta, seurakuntayhtymä, Kansaneläkelaitos, Suomen Pankki tai muu laissa mainittu julkinen taho.
- Sopimuspuoli on osakeyhtiölain mukainen julkinen osakeyhtiö (oyj), valtion liikelaitos, kunnan kokonaan omistama yksityisoikeudellinen yhtiö tai vastaava ulkomainen yhteisö tai yritys.
- Sopimuspuolen toiminta on vakiintunut. Ensisijaisena edellytyksenä tällöinkin on, että tilaaajalla on perusteltu syy luottaa sopimuspuoleensa. Luottamusta lisäävänä seikkana pidetään toiminnan vakiintuneisuutta silloin, kun yritys on tosiasiallisesti harjoittanut liiketoimintaa vähintään kolme vuotta.
 - Rakentamistoiminnassa selvitysvelvollisuus on täytettävä sopimuspuolen toiminnan vakiintumisesta huolimatta.
- Tilaaajan ja sopimuspuolen sopimussuhdetta voidaan pitää vakiintuneena. Aikaisemmat kokemukset osapuolten välisestä sopimustoitinnasta lisäävät luottamusta. Tilaaajan ja sopimuspuolen vakiintuneilta sopimussuhteilta ei edellytetä aivan yhtä pitkää kestoa kuin toiminnan vakiintuneisuudelta, koska sopimussuhteen aikana on helpompi todeta, että toinen osapuoli huolehtii velvoitteistaan. Sopimussuhdetta voidaan pitää vakiintuneena jo noin kahden vuoden jälkeen, jos sinä aikana on myös käytännössä tehty sopimuksia tilaaajan ja sopimuspuolen välillä.
 - Rakentamistoiminnassa selvitysvelvollisuus on täytettävä sopimussuhteen vakiintumisesta huolimatta.

- Muu vastaava syy. Tällöinkin lain soveltamisen yleisten kriteerien tulee täyttyä ja vastaavaa syytä on tulkittava suppeasti. Muu vastaava syy voi olla esimerkiksi yrityksen koko, jos sopimuspuolen julkinen luotettavuus voitaisiin sillä perusteella rinnastaa edellä mainittuihin yrityksiin.

Jos tilaaajan ja sopimuspuolen välillä on tehty yli 12 kuukautta voimassa oleva sopimus, on sopimuspuolen annettava tilaajalle myös sopimussuhteen aikana 12 kuukauden välein todistukset veroista ja eläkevaikutuksista. Tämän säännöksen noudattamatta jättämisestä ei aiheudu selvitysvelvollisuuden laiminlyönnin seuraamusta. Tämä johtuu siitä, että sopimuksissa ei yleensä ole purkavia ehtoja sen varalta, että toinen sopimuspuoli ei esimerkiksi ole enää viranomaisrekisterikelpoinen tai että se on jättänyt työnantajamaksut suorittamatta.

Jotta tiedot kuvaavat mahdollisimman hyvin yrityksen nykytilaa, ne eivät saa olla *kolmea kuukautta vanhempia*. Tilaaajan on varmistettava, että sen käytössä on ollut ennen sopimuksen tekemistä kaikki edellä mainitut tiedot ja selvitykset, kun kyseessä on ensimmäistä kertaa tehtävä sopimus. Sen sijaan niitä ei tarvitse hankkia, jos tilaaja tekee saman sopimuspuolen kanssa uuden sopimuksen sinä aikana, kun tietojen kelpoisuus aika on voimassa.

Tilaaajalla ei ole uutta selvitysvelvollisuutta, jos se tekee uuden sopimuksen saman sopimuspuolen kanssa ennen kuin on kulunut 12 kuukautta siitä, kun selvitysvelvollisuus on ensimmäisen kerran toteutettu. Sopimussuhteeseen sitoutuneella tilaajalla ei ole aina samoja mahdollisuuksia irtaantua sopimuksesta kuin uutta sopimusta harkitsevalla tilaajalla. Sen vuoksi tilaajalla on kuitenkin selvitysvelvollisuus, jos sillä on syytä epäillä, että sopimuspuolen olosuhteissa on tapahtunut tarkistamista edellyttäviä muutoksia. Tällainen syy voi olla esimerkiksi yrityksen omistajan tai vastuuhenkilön liiketoimintakielto, julkisuuteen tullut rikostutkinta tai henkilöstön edustajilta saadut perustellut epäilyt sopimuspuolen työnantajavelvoitteiden rikkomisesta.

Tilaaajan on säilytettävä tiedot *vähintään kaksi vuotta* siitä, kun sopimusta koskeva työ on päättynyt.

Osa selvitysvelvollisuuden piiriin kuuluvista tiedoista ei ole julkisia.

Yritystoiminnan jatkamisen kannalta on tärkeää, etteivät yrityksiä koskevat tiedot leviä lain tarkoitusta laajemmin. Tämän vuoksi tilaaja tai sen palveluksessa oleva ei saa ilmaista saamiaan ei-julkisia tietoja sivulliselle. Tällaisia tietoja ovat verojen maksamista, verovelkaa tai eläkevakuutusten ottamista ja suorittamista koskevat tiedot. Tiedot voidaan ilmaista, jos sopimuspuoli itse tai viranomaisen lain nojalla on julkistanut niitä tai eläkelaitos on ilmoittanut niitä luottotietorekisteriin. Vaitiolovelvollisuus koskee myös niitä ei-julkisia tietoja, jotka on hankittu muun tietoja ylläpitävän tiedostoista. Tietojen ylläpitäjä voi aina luovuttaa tietoja tilaajalle, jos tämä on saanut luovutukseen suostumuksen asianosaiselta.

Virkamiehen ja muun viranomaisen vaitiolovelvollisuudesta on kuitenkin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa ei saa paljastaa senkään jälkeen, kun yrittäjä tai hänen palveluksessaan oleva henkilö ei enää hoida sitä tehtävää, jossa hän on tiedon saanut. Vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta on säädetty rangaistus.

4 Tietojen antaminen henkilöstön edustajille

Lain tarkoituksen toteuttamiseksi ja valvonnan tehostamiseksi on tärkeää, että myös henkilöstön edustajat ovat tietoisia ulkopuolisen työvoiman käytöstä. Sen vuoksi tilaajalla on velvollisuus ilmoittaa vuokratyötä tai alihankintatyötä koskevasta sopimuksesta työehtosopimuksen perusteella valitulle luottamusmiehelle, tai jos tällaista ei ole valittu, työsopimuslain mukaiselle luottamusvaltuutetulle. Vastaaavat tiedot on annettava myös työsuojeluvaltuutetulle. Henkilöstön edustajien on pyydettävä tietoja tilaajatyönantajaltaan.

Tilaajan on selvitettävä vuokratyön käytön syy, käytettävän työvoiman määrä, työvoimaa vuokraavan tai alihankintasopimuksen tehneen yrityksen yksilöintitiedot, työkohde, työtehtävät, työtä koskevan sopimuksen kesto-aika sekä vuokratyötä tai alihankintatyötä tekeviin työntekijöihin sovellettava työehtosopimus tai sen puuttuessa keskeiset työehdot.

Tietoja ei tarvitse antaa, jos lakia ei sovelleta sen soveltamisalaa koskevan yleisen poikkeussäännöksen johdosta. Tiedot on kuitenkin annettava tilanteissa, joissa alihankinta tai vuokratyö kuuluu sinänsä lain soveltamisen piiriin, mutta tilaajan ei tarvitse pyytää tietoja esimerkiksi silloin, kun sopimuspuoli on valtio tai kunta taikka tilaajan ja sopimuspuolen sopimussuhdetta voidaan pitää vakiintuneena.

Lain soveltamisalaa koskevista rajoitussäännöksistä huolimatta käytäjäyrityksessä toimivalle henkilöstön edustajalle on aina annettava tarpeelliset tiedot, kun on kysymys vuokratyöntekijän palkkaan tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamista koskevan erimielisyyden selvittämisestä. Tietojen saanti edellyttää työntekijän antamaa valtuutusta.

5 Selvitysvelvollisuuden laiminlyönti

Selvitysvelvollisuuden laiminlyönnin seuraamuksena on *laiminlyöntimaksu*, joka määrätään tilaajalle. Laiminlyöntimaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Laiminlyöntimaksu määrätään:

- Jos tilaaja on laiminlyönyt selvitysvelvollisuutensa.
- Jos tilaaja on tehnyt sopimuksen liiketoimintakiellosta annetun lain mukaiseen liiketoimintakieltoon määrätyn elinkeinonharjoittajan kanssa tai yrityksen kanssa, jonka yhtiömies, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja taikka muussa siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilö on määrätty liiketoimintakieltoon. Oikeusrekisterikeskus pitää rekisteriä liiketoimintakielloista, ja se toimittaa tiedot patentti- ja rekisterihallitukselle. Rekisteritiedot ovat julkisia, ja ne näkyvät kaupparekisteriotteesta.
- Jos tilaaja on tehnyt sopimuksen, vaikka hänen on täytynyt käsittää, että sopimuksen toisella osapuolella ei ole tarkoitus täyttää sopimuspuolena ja työnantajana lakisääteisiä velvoitteitaan. Tämä koskee lähinnä tapauksia, joissa tilaaja osoittaa selvää ja yleisen elämäkokemuksen mukaan havaittavaa välinpitämättömyyttä siitä, että hänen sopimuspuolensa ei noudata velvoitteitaan.

Laiminlyöntimaksun vähimmäismäärä on 2 000 euroa ja enimmäismäärä 20 000 euroa. Jos tilaaja on tehnyt sopimuksen liiketoimintakieltoon määrätyn tahon kanssa tai hänen on täytynyt käsittää, että sopimuksen toisella osapuolella ei ole tarkoitus täyttää sopimuspuolena ja työnantajana lakisääteisiä velvoitteitaan, määrätään laiminlyöntimaksu korotettuna siten, että sen määrä on vähintään 20 000 euroa ja enintään 65 000 euroa.

Laiminlyöntimaksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon selvitysvelvollisuuden rikkomisen aste, laatu ja laajuus sekä tilaajan ja tämän sopimuspuolen välisen sopimuksen arvo. Laiminlyöntimaksua alentavana tekijänä otetaan huomioon tilaajan pyrkimys estää tai poistaa laiminlyönnin vaikutukset ja sitä korottavana tekijänä tilaajan laiminlyönnin toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet. Jos laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä, ja se katsotaan kohtuulliseksi olosuhteet huomioon ottaen, maksu voidaan jättää määräämättä.

Laiminlyöntimaksun määrää aluehallintovirasto. Laiminlyöntimaksun määrääminen edellyttää aina tilaajan kuulemistä, jolloin tämä voi esittää laiminlyöntiin vaikuttaneet syyt ja muita asiaan vaikuttavia seikkoja. Työsuojeluviranomaisella on oikeus saada tilaajalta nähtäväkseen selvitysvelvollisuuteen liittyvät asiakirjat ja tarvittaessa niistä jäljennös. Näihin asiakirjoihin kuuluu myös alihankintaa tai vuokratyötä koskeva sopimus. Tilaaja saa hakea päätökseen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Oikeus antaa laiminlyöntimaksua koskeva päätös vanhentuu kahdessa vuodessa. Vanhentumisaika lasketaan siitä, kun laissa tarkoitettua sopimusta koskeva työ on päättynyt. Jos selvitysvelvollisuutta epäillään rikotun, asia on käsiteltävä kiireellisenä aluehallintovirastossa.

6 Lain valvonta

Työsuojeluviranomaiset valvovat lain noudattamista ns. työsuojelun valvontalain (44/2006) mukaisesti. Työsuojeluviranomaisilla on työsuojelun valvontalain mukaan oikeus päästä työpaikoille ja saada valvontaa varten tarvitsemansa tiedot. Tilaajavastuulain mukaan valvontaoikeus koskee myös niitä tilaajia, jotka eivät ole työnantajia.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Työelämä- ja markkinaosasto
PL 32, 00023 Valtioneuvosto
Puh. 029 516 001
www.tem.fi
www.tyosuojelu.fi

TEM esite 9/2015 (verkkójulkaisu)
ISBN 978-952-327-037-4

Taitto: TEM
Syyskuu 2015

